

Akkor most inneni vagy túli?

Laudáció: Bata János

Tisztelt Elnök Úr, vendégeink, kedves Bata János!

Akkor most inneni vagy túli?

Adjunk hálát a jóistennek, hogy mi határon inneni magyarok vagyunk, lehetünk, s így – egy méreletes képzavarral élve – a széthúzás legalább összetart bennünket. Olyannyira, hogy ebből a békétlenségből, torzsalkodásból még exportálni is tudunk, jut még a határainkon túlra is a magyaroknak. Mert nincs nekik elég bajuk, fokozzuk ezt még Budapestről is.

A jugoszláviai magyarság úgy lett három új ország polgára, hogy ki sem tette a lábát Lendváról, Eszékről és Szabadkáról. Itt, Szabadkán született Bata János 1963-ban. Az egyetemem már Újvidéken végzi, s német szakos diplomát szerez 1986-ban. Bata tanár úr a horgosi iskolában helyezkedik el némettanárként, és itt is él feleségével, Faragó Katalinnal, akivel három gyermeket neveltek föl. Emelkedettebben: három magyart adtak a nemzetnek.

Jánosnak már egyetemista korában jelennek meg versei, kritikái és műfordításai a Hídban, az Üzenetben, a Magyar Szóban és az Új Symposiumban „otthon”, majd később Pesten a Hitelben, a Kapuban, a Kortársban és a Magyar Fórumban. A több nyelven: németül, angolul, szerbül, vessző és nem kötőjel, horvátul is beszélő irodalmár ezredfordulós munkásságát a német és az új osztrák líra magyarra fordítása dominálja. Miközben ott van az egyik legjobb és tipográfiailag legszebb délvidéki magyar folyóirat alapítói között 2000-ben. Társa Utassy Jenő atyának és csak a Püski házaspárhoz hasonlítható szerkesztő-kiadó Gubás Jenő főorvosnak és feleségének, Ágota asszonynak, akik érzik a délvidéki magyar periodikák megfáradását, Hornyik Miklós szavaival élve el- és meghasonulását, ezért új közéleti folyóiratot bocsátanak útjára.

Bata János neve immáron végleg összekötődik, összekapcsolódik az Araccsal, amelynek – Vajda Gábor főszerkesztő 2008-as tragikus halála után egy alkalmatlan ember rövid, sikertelen ügyetlenkedését követően – főszerkesztője lett. Ír, szerkeszt, fordít, és közben pályázik, kér, könyörög és koldul a lapnak.

Ezt kell tennie, mivel a részben Budapestről, részben Belgrádból és Újvidékről finanszírozott szerbiai magyar politikai csúcsszervezet egy fil-lérrel (elnézést, parával) sem támogatja a mára már az egyetemes magyar irodalom egyik legnívósabbá vált kiadványát. Pedig érdemes lenne a leköpött embernek legalább az Aracs szerzőinek névsorát megnéznie, egy-egy tartalomjegyzéken végigfutnia. Láthatná, hogy egy kis horgosi házból hogyan hozza össze Bata János a Délvidék reprezentatív irodalmi, társadalmi, művészeti folyóiratát. De eljöhett volna például a két testvér: a magyar rendszerváltás folyóiratának, a Hitelnek és az Aracsnak a szabadkai és budapesti nagy sikerű közös estjeire is, ha már annyira hangsúlyozza a kulturális autonómiát.

Amikor Batáékhoz autózom/autózunk Horgosra, mindig arra gondolok, hogy mit is jelent földrajzilag a határon inneni és túli. Mert Újvidékre, Marosvásárhelyre, Brassóba igyekezvén az ember hosszú órákat tölt a határtól kocsiban, vonaton vagy autóbuszon, de Horgosra tartva Szeged után elhagyjuk Röszkét, balra fordulunk, s már láthatjuk Horgost templomával és Batáék házát, ahová áthallatszik a harangszó. Még a mobiltelefon sem „vált át szerbre”, s ha tőlük valamiért be kell szaladni a városba, akkor fölmerül a kérdés, hogy most Szegedre vagy Szabadkára. Vajon hányszor gondolhatott a három emberöltőnyi idő alatt a Baták különböző nemzedéke arra, hogy ha azon a nyüves párizsi zöldposztos asztalon a szikeként szolgáló ceruza, vonalzó vagy körző csak két millimétert továbbcsúszik,

akkor inneniek és nem túliak. De a hóhérok keze nem remegett meg.

Egy képzavarral kezdtem, engedjék meg, hogy egy közhellyel fejezzem be: a zsúri nehéz helyzetben volt a Báró Eötvös József-sajtódíjak odaítélésekor. Ez persze nem jelenti azt, hogy nem hozhatott jó döntést. Azt hozott, mégpedig

nagyon jót és kiegyensúlyozottat, mert Bata János, Fázsy Anikó és Megyeri Dávid is évtizedek óta azon dolgozik kiemelkedő színvonalon, hogy eltűnjön a különbség a határon inneni és túli között mind a magyar irodalomban és sajtóban, mind a lelkünkben.

Köszönöm, hogy meghallgattak!

EÖTVÖS JÓZSEF-DÍJ. Átadták tegnap a Magyar Páneurópa Unió által alapított Eötvös József-sajtódíjat. Az elismerést lapunk főmunkatársa, Megyeri Dávid (jobbra) is átvehette. Rajta kívül Fázsy Anikó, a Nagyvilág főszerkesztője és Bata János költő (balról a második), a délvidéki Aracs főszerkesztője kapta meg a díjat. Az eseményre a Rendszerváltozás '89 – siker vagy kudar? címmel meghirdetett beszélgetésen került sor a Klebelsberg Kultúrkúriában. A rendszerváltozás 25. évfordulóján Gulyás Gergely, az Országgyűlés alelnöke, Kiszelly Zoltán politológus, Kónya Imre ügyvéd, egykori MDF-frakcióvezető és Kulin Ferenc irodalomtörténész beszélgettek (V. T.)

FOTÓ: VÉGH LÁSZLÓ

(Magyar Nemzet, 2014. november 29.)